

Թուրքիան սարածաբանային գազա- թափոզով է հրավիրում Իրաֆի հարցով

Առաջիկա Եւրոպայի Անկախ լիգայի սարածաբանային գազաթափոզով մասնակցությամբ Յուրդանի, Սիրիայի, Եգիպտոսի, Սաուդյան Արաբիայի, Իրանի եւ հյուսիսային Երկրի: Գազաթափոզում են նախատեսվում գլխավոր քեման լինելու է Իրաֆիան Եգիպտոսը, ավելի ծիծառ Իրաֆի դեմ դատաւարական դատարանի խուսափելու միջոցների որոնումը:

Միջազգային վերլուծաբանների կարծիքով, այս նախաձեռնությամբ Թուրքիան փորձելու է ցույց տալ, որ ինքն ամեն կերպ խաղաղության է ձգտում: Չոքսեֆ է մոտանալ

ճան, որ երկրում հասարակական կարծիք խիստ դեմ է հարեւան Իրաֆի դեմ ռազմական գործողությունների, այդ գործողությունների ընթացքում քուրական ռազմականների օգնագործմանը: Բացի այդ, Թուրքիան մտախոհություն ունի, որ Իրաֆիան հնարավոր դատարանը խոստովությունների այլ կարծաբանի փուլը ազգաբնակչության շրջանում:

Այնուամենայնիվ, վերլուծաբանները գտնում են, որ դատարանի դեմում Թուրքիան չի կարող ամսան մնալ, քանզի ԱՍՕ-ի մեծագույն բանակներից մեկն ունի:

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

«Նախագահի գլխավորած դասվիրակությունը դաժնոնական այցով ժամանեց Մոսկվա

ՄՈՍԿՎԱ, 16 ՅՈՒՆԻԱՐ, ԱՐՄԵՆԻՐԵՆ: Այսօր առավոտյան դաժնոնական այցով ՌԴ մայրաքաղաք Մոսկվա ժամանեց ԳԴ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորած դասվիրակությունը: Վճռակալ-2 օդանավակայանում հայկական դասվիրակությանը դիմավորեց ՌԴ փոխվարչապետ Վիկտոր Խրիստենկոն: Օդանավակայանից դասվիրակությունն ուղևորվեց համառուսաստանյան ցուցահանդեսային կենտրոն: «Հայաստան» ցուցասրահում ներկայացված էին հայաստանյան 40-ից ավելի ձեռնարկությունների կոնյակի, գինու, «Նոյան» հյութեր եւ այլ արտադրանքներ: Ռ. Քոչարյանը եւ նրան ուղեկցող անձինք կառավարության անդամներ, գործարարներ, մեկնության գործիչներ, դասվիրակներ, քրեցիկ ցուցասրահում, ծանոթացան ցուցահանդեսին, որն այսուհետ կգործի մեծապես:

Ինչպես լրագրողների հետ զրուցում լեզու Ռուսաստանում Հայաստանի առեւտրական ներկայացուցիչ Կարեն Ասոյանը, մեր երկրի ձեռնարկությունների արտադրանքը մեծ դասվիրակ ունի ռուսաստանյան

ITAR-TASS-PHOTOURE

ուղևորում, եւ մեկնվել է մայրաքաղաք Երևան արտադրանք ավելի հեշտությամբ ռուսա դուրս բերելու համար: ՌԴ արդյունաբերության, գիտության եւ տեխնոլոգիաների նախարար Իլյա Կլեբանովի խոսքերով, Հայաստանն առաջինն է, որ

վերականգնեց նախկինում եղած ավանդույթը վերաբացելով այս ցուցասրահը: «Համոզված եմ, որ Հայաստանի համար իսկապես հնարավորություն է ստեղծվել իր արտադրանքները ներկայացնելու: Տես թ էջ 2

ԵՐԵՎԱՆ-ԲԱԲԵՆԻ ԶԵՆՈՒՍԱԿԱՎԱՍՏՐԻՑ

«Նարարաղի ժողովուրդը հաջողությամբ կառուցում է իր դեմոկրատիայի»

Ռուբեն Միրզախանյանի
մեկնաբանությունները
ադրբեջանական լրատվամիջոցներին

ԼՄԻՊ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Երեկ ՎՊԿ ասեմաթե Ռուբեն Միրզախանյանը հեռուստամիջոցային մամուլի ասուլիսում դասախոսեց ադրբեջանցի լրագրողների հարցերին: Հեռուստամիջոցը կազմակերպել էին Երևանի եւ Բաքվի մամուլի ակումբները «Միր» միջոցառման հեռուստադիտողներին սեփական աջակցությամբ: Երեկվա հայ-ադրբեջանական երբային հանդիպումը մաս է բաց հասարակության հնչսիտիսի դրամաճորհով իրագործվող ծրագրի, որը նախատեսում է մասն ասուլիսներ ամսական երկու անգամ: 2002-ին մեկնարկած ծրագրի արտադրանքում դեկտեմբերին հայ լրագրողներն իրենց հարցերն ուղղել են Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիևի նախկին խորհրդակալ Էլդար Նամազովին, ադրբեջանցի լրագրողները ՎՊ ԱԺ դասախոսվոր, ԱԺԿ նախագահ Չավարե Բոչարյանին: Երբորդ Ռուբեն Միրզախանյանի հետ հանդիպման հարց ու դասախոսի գլխավոր մասերը ներկայացնում ենք ստորև:

- Նախ, ցավակցում եմ Տիգրան Նաղդալյանի սղանության կաղակցությամբ: Ինչպես է Չեր կուսակցությունը վերաբերվում այն երեւոյթին, որ Հայաստանում իշխանափոխության գործընթացը մեծապես ուղեկցվում է հաղափական սղանություններով, ահաբեկչությամբ: Վարուժան Կարապետյանը, որ ելուողական ասուլիսներում հայտնի է որդես ահաբեկիչ, Չեր երկրում ընդունվում է որդես հերոս:

- Հնրհակալություն ցավակցության համար: Ինչ վերաբերում է հարցին, նախ հարկ է հիշեցնել, որ, ի տարբերություն ԱԴԿ ասուլիսների, այդ թվում եւ Չեր երկրի, Հայաստանում եւ գործողի, եւ օրենսդիր իշխանությունները փոխվում են ընտրությունների արդյունքում: Մեզ մոտ չեն եղել խիստ յուրօրինակ երբեր, խիստ հեթանոսական գնդապետներ, որոնք 100-200 մարդու ուղեկցությամբ փոխեին իշխանությունը երկրում:

Վերադառնալով հայտնի լրագրողի սղանությանը դա իսկապես ողբերգություն է ոչ միայն մարդկային մակարդակով, այլեւ հաղափական: Եվ ինչու որովհետեւ միայն մասնամասն ուսումնասիրի բոլոր վարկածները, դարձի: Պիտի դիտարկել ճանաչ հաղափական վարկածն էլ, բայց այսօր, երբ դեռ ինչու որովհետեւ ընթանում, ղեկել

որեւ վարկած ծիծառ չի լինի: Իսկ լրագրողի սղանությունն, այդ, ողբերգություն է, անկախ այն բանից, թե որ երկրում է աշխատում: Բայց դրանից որոշակի հետեւություններ առնել այս դասին առնվազն սրբադժություն է:

Տես թ էջ 2

Տեսուչները փմիական դասարկ մարտազլխիկներ են հայտնաբերել

Չանգվածային ոչնչացման զենքերի առկայությունն Իրաֆում սուղող ԱՊԿ-ի տեսուչները երեկ ուղեկցության առաջին անգամ հայտնաբերեցին փմիական զենքի հետքեր: Բաղդադից 150 կմ հեռավորության վրա գտնվող Ուխայրի ռազմափորձարարական կենտրոնում գտնվող դասարկ 11 հաս թնդանոթային 122 մմ արկեր, որոնք դասարկված են փմիական յուրօրինակ համար: Մասնագետների կարծիքով,

դրանք 80-ական թթ-երին արտադրանքից ներկրված փմիական արկերի նմանակներ են, սակայն դեռեւս հայտնի չէ, թե երբ են դասարկվել: Տեսուչների ասելով, արկերը գտնվում են «գերազանց վիճակում»:

Արկերի հայտնաբերումից անմիջապես հետո Նյու Յորքում ԱՊԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը նիստ գումարեց եւ ինտերնացիոնալ փաստը: Նիստից հետո Մ. Նահանգների

ներկայացուցիչ Չոն Նեգրոնոն-սեն հայտարարեց, որ նիստում այս կաղակցությամբ որոշում չի կայացվել, այլ դարձապես ինտերնացիոնալ խորհուրդը եղել է սղանել սեղանների հավելյալ դարձաբանումներին եւ մանավանդ սեղանական խմբի ղեկավար Հանս Բլիֆսի զեկուցմանն առաջիկա հունվարի 27-ին:

ՆՄՄՄՄՄ

Բնական գազի ներկրումը վերականգնվել է լրիվ ծավալով

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՅՈՒՆԻԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օրերս Հյուսիսային Օսիայում տեղի ունեցած վթարը վերացվել է եւ Հայաստան մտնող գազի մուտքի ռեժիմը վերականգնվել: Հունվարի 15-ի ժամը 24:00-ից «Հայտնագազարդը» գազաղանջարանից այլեւս գազ չի վերցնում: Ինչպես հայտնեցին «Հայտնագազարդ» ընկերության մամուլի ծառայությունից, ներկայումս վրաստանից հանրապետություն ներկրվող գազի ծավալները համադասարկված են դասարկվել: Վթարի հետեւանով Հայաստան ներկրվող բնական գազի ծավալները նվազել էին եւ այդ վառելիքի դակասը լրացվում էր դասարկվող գազով: Այս օրերին գազաղանջարանից վերցվել է եղած դասարկի 15 տկուց: Օրական Հայաստան է մտնում 6-8 մլն խմ գազ:

Մինչեւ հունվարի 25-ը Երևանում սղանվում է նորմային մոտ եղանակ

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՅՈՒՆԻԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Առաջիկա օրերին Երևանում սղանվում է նորմային մոտ եղանակ: Ինչպես հայտնեց «Հայիդրոնեյ» վարչության օրերեւութաբանական կանխատեսումների բաժնի ղեկավար Պետրոսյանը, հունվարի 17-ին մայրաքաղաքում սղանվում է առանց տեղումների եղանակ, եւ ջերմասիժանը 2-5 ասիժանով կնվազի: Տեղումներ կանխատեսվում են հունվարի 18-19-ը, եւ այդ օրերին ջերմասիժանը փոխ-ինչ կարճաժամ, իսկ հունվարի 20-25-ը տեղումներ չեն լինի, եւ ջերմասիժանը 5-6 ասիժանով կնվազի:

ՄՏԵԹԱԿԱԿԵՐՏ

Բյուջեն՝ հավասարակշռված եւ իրատեսական

ՎՊՄ ԳԱՐԵԻՆԵՅԱՆ
Մեծիանակեր

ԼԳԴ Ազգային ժողովի արտաքին լիազորմար նիստը, որը հրավիրվել էր հանրապետության նախագահի հրամանագրով, տեղի ունեցավ հունվարի 16-ին: Օրակարգային 4 հարցերից գլխավորն, անժուլե, 2003 թ. դեքտրուցի օրենքի ինտրակումն էր:

Խորհրդարանի նախագահ Օլեգ Եսայանը ներկայացրեց ընթացակարգը, որից հետո ելույթ ունեցավ ԼԳԴ ֆինանսների եւ եկոնոմիկայի նախարար Սղարակ Թեւոյանը:

Քանի որ դասարկվողները նախատեսված ծանոթ էին բյուջեային փաթեթին, աղա Մ. Թեւոյանը այն ներկայացրեց հիմնական տեսարանների տեսով՝ առանց մանրամասների մեջ խորանալու:

Նախարարի ներկայացրած սղանվերով, 2002 թ. համախառն ներքին արդյունքը կազմել է 2092 26.0 մլրդ դրամ, որը նախորդ ար-

վա համեմատ աճել է 10.3 տկուցով: Տարվա ընթացքում ՀԱԻ-ի դեքտրուցիոնը կազմել է -0.4 տկուց, դրամի միջին փոխարժեքը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ 2002 թ. ընթացքում ծե-

լավորվել է 15/573.4 AMD հարաբերակցությամբ:

Համախառն թողարկումը կազմել է մոտ 53.3 մլրդ դրամ:

Տես թ էջ 3

Իսրայելիցի դիվանագետները հայաստանում

Հայ-իսրայելական հարաբերությունները փոխարձակող ժողովուրդներ Ռուբեն Շուգրայանի մեկ ամիս առաջ Իսրայել կառավարության այցից հետո, կարելի է ասել, նոր փուլ են մտնում: Իսրայելում սկսված ֆաղափական երկխոսության շարունակությունը Իսրայելի արտգործնախարարության Կենտրոնական եվրոպայի եւ եվրասիայի բաժնի փոխնախարար Գեյտի Պելեգի երկվյակ այցն էր երևան: Նա երկ հանդիպեց Հայաստանի փոխարտգործնախարարի եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հետ: Իսրայելի դեսպան Ռիվկա Կոհենի հրավերով երկ երկրյան «Ամենիա» հյուրանոցում տեղի ունեցավ «Հորիզոն» լուսանկարների ցուցահանդեսի ու «Շալոմ» միջազգային ակումբի հայաստանյան մասնաճյուղի բացումը: Ողջունելով ներկաներին, Իսրայելի դեսպանը նախ շնորհակալեց Ամենոյի առիթով, ապա ցուցահանդեսի բացման կադրակցությամբ հույս հայ-

նեց, որ ցուցադրված լուսանկարները, որոնք դասկարծում են Իսրայելի դասական ու ռեալիստական վարպետները, կնշխանեն երկու ժողովուրդների մեծեցմանն ու զրոսաբերության զարգացմանը: Այնուհետև նա ներկայացրեց հայ-իսրայելական հարաբերությունների զարգացմանը ծառայելու նպատակով բացվող «Շալոմ» կազմակերպության դեկավար Թորգոմ Վարժապետյանին:

Վերջինս փաստեց, որ այս ակումբը կնմանա հայ-իսրայելական սնեխական, գիտահետազոտական համագործակցությանը հասկալաբար գյուղատնտեսության, բարձր տեխնոլոգիաների եւ կրթության բնագավառներում: Միջոցառմանը ներկա էին դասնոսնասարանձին, դիվանագետներ եւ Հայաստանի հրեական համայնքի ներկայացուցիչներ: Գեյտի Պելեգի հետ «Ազգ» ձեռագրույցը կներկայացնեն վաղվա համարում: **Ռ. Պ.**

Սկիզբ էր 1
- «Նուրբեյ վրեժայ» քերթ: Մինչև վերջին ժամանակներս ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին դաժնաբանում էր ՀՀ Դաճնակցությունը: Հիմա նրան սասարում է Չեր կուսակցությունը: Ինչդե՞ս կնեկնաբանե՞ք այս հանգամանքը:
- Հիշեցնեն, որ դեռ 1998-ի նախագահական ընտրություններին Ռոբերտ Քոչարյանը եղել է նաև մեր կուսակցության կողմից դաժնաբանվող թեկնածու: Այնուհետև, այս կամ այն կազմակերպության կողմից նախագահին աջակցելու առաջնահերթության խնդիրը բավականին հարաբերական բնույթ ունի: Հիշեցնեն նաև, որ մեր ավանդական կուսակցությունների շարքում ՀՀ ԿԿ-ը միակ աջակցության ուժն է: Եվ ֆանի որ գործող նախագահի որդեգրած ֆաղափական ու սնեխական կուրսը համահունչ է մեր գաղափարական հենքին եւ ծրագրին, նրա դաժնաբանությունն օրինաչափ երևույթ են համարում:

- Նախ, Հայաստանը ԼՂ համար ինքնավարություն չի տա հանգում: Լեռնային Դարաբաղի ժողովուրդն է հայտարարել ինքնիշխան դեմոկրատիկ կառուցելու իր կամքի մասին: Եվ դա, ի դեպ, նրան մեծապես աջակցում է: Դրա վկայություն են վերջերս անցկացված նախագահական ընտրություններն այնտեղ: Ես դիտորդի կարգավիճակով էի ներկա ու դիտարկեցի, որ դրան անցան ժողովրդավարական կարգով: Այդ սեռակետը հայաստանի նաև օտարերկրյա դիտորդներն, այդ թվում, ասենք, եւ ԱՄՆ Կոնգրեսի ներկայացուցիչները:
ԼՂ-ում արդեն մի ամբողջ սերունդ ծնվել է ապրում է անկախ դեմոկրատիայի դասնոսնասարանում: Սա իրականություն է: Ինչ վերաբերում է Չեր հարցին, մենք խոչընդոտում ենք սեռական այն առումով, որ նախկինում Հայաստանում բնակված աղբյուրները վերադառնան մեր երկիր: Բայց ինչդե՞ս Չեզ հայտնի է, Արթուրյանի շահաբաժնի է, Արթուրյանի շահաբաժնի է, Արթուրյանի շահաբաժնի է, Արթուրյանի շահաբաժնի է, Արթուրյանի շահաբաժնի է:

Նակի այսօրվա վիճակը:
- Իհարկե, ցանկացած երկրում բանակի հետ կապված որոշակի նյութեր փակ են: Բայց կան հրադարակվող սվայներ, եւ, որ ամենակարևորն է, առկա է հասարակական կարծիքն այդ ինստիտուտի վերաբերյալ, որ ուղղակիորեն բխում է բանակի վիճակից: Եվ Հայաստանում այդ կարծիքն այսօր շահաբաժնի է, ավելի բարենպաստ, քան անգամ մի ֆանի շարի առաջ:
Ես հղաբարությամբ դիտարկեցի, որ մեր բանակում այսօր փոքրաթիվ են մահացության դեմքերը, որոնք գրանցվում են ցանկացած երկրի գինված ուժերում: Որակապես նվազել են դասավորության դեմքերը:
Այնուհետև, իրերի այս դրությունը, հրադարակվում ենք հայաստանյան, եւ ոչ միայն, մասնավոր չեն համադասասխանում Չեր հղման ներկայացրած սեռակետին:
- «Սոցիալ» հեռուստաընկերություն: Ֆրանսիայում ծնվող հայ-

«Ղարաբաղի ժողովուրդը հաջողությանը կառուցում է իր դեմոկրատիայությունը»

- «Էխո» քերթ: Չեր գործընկեր Շալաբ Քոչարյանը մեզ հետ մտնա՞նք ինքնիշխան ժամանակ մեզ, թե Ռոբերտ Քոչարյանի նախագահության փաստն ինքնին խոչընդոտում է ԼՂ խնդրի լուծմանը: Չե՞ք կարծում, որ նրա ոչ փոխգործակալի դիրքորոշումը խանգարում է խնդրի կարգավորմանը:
- Կսրականապես համաձայն չեմ, թե Ռոբերտ Քոչարյանի Ղարաբաղի լինելու հանգամանքը խոչընդոտում է կարգավորման գործընթացին: Կարծում եմ ընդհակառակը: Ռ. Քոչարյանը, ավելի քան ուրիշները, ծանոթ է խնդրին, հակամարտության բոլոր փուլերին, եւ այդ հանգամանքն օգտնում է ինքնիշխան կերպով կարող է օգնել ինչդե՞ս բանակցությունների ընթացքին, այնուհետև էլ վերջնական լուծման ծեղրբերում:
- «Մոնիթոր» ամսագիր: ՀՀ ԳԱԱ «Հայաստանի լրագրեր» հանդեսում օրերս լույս է տեսել «Եվս մեկ անգամ Հյուսիսային Դարաբաղի (կամ Արցախի) մասին» վերնագրով հոդված, որտեղ, ի թիվս շահ «Իր» հայկական ֆաղափաների, խոսվում է նաև Արթուրյանի երկրորդ մայրաքաղաքի զանգվածի մասին:
- Այս հարցն ինձ հնարավորություն է ընձեռում խոսել արթուրյանական մամուլում հանդիպող հրադարակվածների մասին, մասնավորապես վերջին օրվային: «Չերայլ» քերթի հունվարի 9-ի համարում լրագրողը գրում է, թե հայ ահաբեկիչների գերեզմանը աղբյուրների երեխաների օրգանները վաճառվում են համադասասխան մոդակներին համար: Այնուհետև, եկե՞ք նախ դարձնե՞ք այս խնդիրը եւ միանշանակորեն հաստատե՞ք, որ հայերն արթուրյանի երեխաների չեն գերեզմանը ու, բնականաբար, չեն օգտագործել նրանց օրգանները: Հետո նոր լրջորեն խոսե՞ք այն հարցի մասին, թե այս կամ այն տարածքն ինչ դասնական ծագում ունի:
- «525» քերթ: Հայաստանն ինքնավարություն է տա հանգում Դարաբաղի համար: Չե՞ք կարծում, որ լավ կլինե՞ր, որ Հայաստանը մտածե՞ր արթուրյանական ծագումով իր ֆաղափաների մասին (փախստականների- Լ. Գ.) եւ ինքնավարություն չունե՞ր նաև արթուրյանական շահագրավում:

Եվ մեծ հայ համայնք դասնականորեն ծեղրվում է համայնք ապրում, գործում էր եւ օգտակար հսկայական դեր ունեւ հենց Բախում:
Հարյուր հազարավոր մարդիկ, ինչդե՞ս աղբյուրներ, այնուհետև էլ հայեր, ստիպված են եղել լինել իրենց հայրենիք: Հայրենիք, որտեղ նրանք ծնվել էին: Ուրեմն, եկե՞ք միայն աշխատե՞ք այն ուղղությամբ, որ մարդիկ, ընտանիքներն ի վերջո կարողանան վերադառնալ իրենց տները:
- «Չերայլ» քերթ: Հայաստանը եւ Արթուրյանը զան ԼՂ հակամարտության կարգավորման վերջնական լուծման, բայց այդ տարբերակն անընդունելի լինի Ռուսաստանի համար, ի՞նչ էք կարծում, Հայաստանի գործող նախագահը, որ ամենայն հավանականությամբ կվերընթացի, կկարողանա՞ այդ լուծումը տնօրինել եւ Ռուսաստանի տեսակետին դիմակայելու ֆաղափական կամ դրսեւորել:
- Մինչեւ անմիջական հարցին անցնելը, մի ֆանի ինքնավարումը ներկայացնեն: Հայաստանի գործող իշխանությունների վարած ֆաղափականությունը որտե՞ր կերպ չի կրում միակողմանի բնույթ: Մենք ինքնագրաչիտում լուրջ գործընթացներ ունենք երկրորդի երկրների, Մ. Ն. հանգանքի հետ: Վարվում է շահ բազմակողմանի ֆաղափականություն: Եվ այլ կերպ չէր էլ կարող լինել, ֆանգի մեծազույն դասնական ողբերգության 1915-ի Հայոց ցեղասպանության դասնական մեծառո՞ղ մենք սփռված ենք աշխարհի շահ երկրներում: Խո՞րե՞ք հայկական համայնքներ կան եւ Ռուսաստանում, եւ ԱՄՆ-ում: Այս հանգամանքն, անշուշտ, հազվի է առկա երկրի արտաքին ֆաղափականության ուղեգծման ժամանակ: Եվ գեթ այս դասնական այն չի կարող լինել միակողմանի: Այնուհետև, այնուհետև վստահե՞ք, ինչդե՞ս ինչ ֆաղափական է լինալի անգործունակությունը կամ որտե՞ր մեկի կողմից մեզ ուրե՞ր որոշման դասնականում, մեզ չեն ստանում:
- «Մոնիթոր» ամսագիր: Պենտագոնի որոշ սվայների համաձայն, Հայաստանի բանակի վիճակն այնքան էլ բարձր չէ, եւ վերջինս իր մարտունակությամբ գիշերում է Արցախում երկրների ու ազգային Լեռնային Դարաբաղի գինված ուժերին: Ինչդե՞ս էք դուք գնահատում Չեր երկրի բա-

թուրական երկխոսության երկրորդ հանձնաժողովի առումով տեղի ռաժնակարները հանդես եկան դասադարձող հայտարարությամբ: Չե՞ք կարծում, որ նրանք իրավացի չէին, հասկալաբար որ առաջին հանձնաժողովն էլ, ըստ էության, շարունակում է իր աշխատանքները, եւ հունվարի 22-ին դասնականում է նիստ գումարել Ելու Յուրում:
- Որդես Հայաստանի Ռաժնակար Ազատական կուսակցության դեկավար, ես չեմ կարծում, որ ռաժնակարները սխալ են ընդհանրապես եւ մասնավորապես այս խնդրում:
Այն հանձնաժողովը, որը դուք ոչ կազմավորված անվանեցիք, իր հայկական մասով չէր արտադրում հայ հասարակական կարծիքի ոչ թե հեռավորություններն, այլ անգամ հարցանք: Պատահական չէ, որ այդ հանձնաժողովում ներկա էր ՀՀԿ ներկայացուցիչ, որը, վստահ եմ, մոտակա 50 տարիներին իշխանության չի գա եւ չի վայելում անգամ տարակալ հարգանք մեր հասարակության մեջ: Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի հայ համայնքների ընտրված ներկայացուցիչներին էլ դժվար է անվանել մեր խո՞րե՞ք այդ գաղափարներում մեծ հեղինակություն վայելող գործիչներ: Մեծ արհեստականություն կար այդ հանձնաժողովի հենց ստեղծման փաստի մեջ: Այսուհետև կոչված հայ-թուրքական հաճեցման հանձնաժողովի ստեղծման դասնական էլ մեր կուսակցությունը հայտարարել է Թուրքիայի հետ լուրջ երկխոսության, սնեխական փոխգործակցության ծավալման դասնականություն մասին: Բայց այդ երկխոսությունն արդյունավետ կլինի դեմոկրատիկ մակարդակով: Իհարկե, կարելու են նաև ժողովրդական դիվանագիտությունը, նմանափոխ հանձնաժողովները: Բայց դրանք դիտարկելու ենք հասարակության կողմից:
Այստեղ հնարավոր չէ օրգանցել 1915-ի Հայոց ցեղասպանության խնդիրը: Ճանաչելով ցեղասպանությունը Թուրքիան կդառնա ուժեղ, ավելի ֆաղափանի: Բոլորովին այլ կլինի Թուրքիայի ընկալումը միջազգային հանրության կողմից: Եվ ցանկացած հանձնաժողովի աշխատանքներն էլ շահ ավելի արդյունավետ կլինեն, եթե տեղի երկրորդ օրեկսիվ գնահատական Հայոց ցեղասպանությանը:

«Նախագահի գլխավորած դեմոկրատիայությունը...»

Սկիզբ էր 1
Մեր երկրների ադրաբաժնային-առաջնորդը ավելին ենք ստանում, չնայած այսօր կան բազմաթիվ դասնականներ, որ այդպես չէ», - ասաց Ի. Կլեբանովը:
ՀՀ նախագահն այցելեց ՌԳ ԱԳՆ դիվանագիտական ակադեմիա, որտեղ նրան շնորհակալեց լուսանկարների ցուցահանդեսի կուրսը: Ակադեմիայի ղեկավար իր խոսքում նշեց, որ այդ կուրսը ՀՀ նախագահին է շնորհակալում երկու երկրների հարաբերությունների զարգացման մեջ ունեցած մեծ ներդրման համար: Միջոցառմանը ներկա օտարերկրյա դիվանագետներին համար Հայաստանի արտաքին ֆաղափականությանը նվիրված զեկույցով հանդես եկավ Ռ. Քոչարյանը: Նա մասնավորապես անդրադարձավ երկրի սնեխական աճին, արդյունաբերության զարգացման տեղերին, արտաքին եւ ներքին ֆաղափականությանը: Նախագահը նշեց, որ 2002 թ. սնեխական աճը մեր երկրում կազմել է շուրջ 12 տոկոս, արդյունաբերական ադրաբաժնի 16, կադրակցական շարունակությունը 42 տոկոս: Նա անդրադարձավ 2002 թ. Հայաստանի անդամակցության Անեյտի համաժամանակին կազմակերպությանը, նշեց, որ դեռ 2001 թ.-ին Հայաստանն անդամակցել էր եվրոպայի, երկրում իրականացվում են դասափառական համակարգի բարեփոխումներ, իսկ առաջիկայում ստեղծվող նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրությունները, Ռ. Քոչարյանը վստահեցրեց, որ կանգնեն եվրոպական չափանիշներին համապատասխան: Նախագահն ասաց, որ առաջիկայում հանրապետությունում կանցկացվի սահմանադրական բարեփոխումների հանրավե, եւ հույս հայտնեց, որ դրա արդյունքները դրական կլինեն:
Անդրադառնալով հայ-ռուսական հարաբերություններին, Ռ. Քոչարյանը նշեց, որ հայ-ռուսական երկու հարաբերությունները հիմնված են փոխադարձ վստահության եւ տարածաբանային հեռավորություն ներկայացող խնդիրների վրա, եւ դրանք դիմադրող զարգացմանը խոչընդոտող հանգամանակներ չկան: Տարածաբանային խնդիրների մասին խոսելիս, Ռ. Քոչարյանը մասնավորապես անդրադարձավ հայ-թուրքական հարաբերություններին, ինչդե՞ս նաև Լեռնային Դարաբաղի հիմնախնդիրն:
Խոսելով հայ-թուրքական հարաբերություններին, Ռ. Քոչարյանը նշեց, որ Թուրքիան շարունակում է օրգանական մեջ դասնական Հայաստանը, եւ ներկայումս երկու երկրների միջև դիվանագիտական հարաբերություններ չկան: Ըստ ՀՀ նախագահի, այս հարաբերությունները չլուծվել է դասնական վարման լինել ԼՂ հիմնախնդրով, ֆանի որ Թուրքիան դրա հետ կադրակցում: Նա միաժամանակ նկատեց, որ Հայաստանի եւ Թուրքիայի համագործակցությունը ծեղրում է երկու երկրների:

Ռ. Քոչարյանը, անմիջապես է Լեռնային Դարաբաղի գոյությունը, եւ մեր երկիրը դասնական է հակամարտությունը դիտել իրավական հիմքով:
Նե՞նք, որ դիվանագիտական ակադեմիայում ՌԳ դիվանագիտական ակադեմիայի եւ Հայ-սվալոնական համալսարանի ղեկավարների կողմից ստեղծվեց համագործակցության մասին դասնական, որից հետո Ռ. Քոչարյանի գլխավորած դեմոկրատիայությունը հանդիպում ունեցավ Մոսկվայի ֆաղափաներ Յու. Լուժկովի, իսկ ավելի ու՞ր վարչապետ Միխայիլ Կասյանովի հետ:
ՀՀ նախագահին ողջունելով Յու. Լուժկովը նշեց, որ Մոսկվայում շահ լավ գիտեն ՌԳ մայրաքաղաքի եւ Ռուսաստանի սնեխական, մակարդակին ու գիտական կյանքում հայ համայնքի ունեցած կարևոր դեկավաբարությունը: Ռ. Քոչարյանը գրառում կատարեց Մոսկվայի դասնական հանձնաժողովի դրական աշխատանքը:
ՌԳ վարչապետ Մ. Կասյանովը ՀՀ նախագահի հետ հանդիպման ժամանակ կարևորեց երկու երկրների միջև սնեխական հարաբերությունների խորացումն ու զարգացումը, եւ այդ առումով նշեց ծեղրակությունների միջև կադրակցական ամրապնդման անհարժեքությունը, ինչը կխթանի սնեխական հարաբերությունների զարգացումը: Ռ. Քոչարյանը իր հերթին ընդգծեց միջկառավարական հանձնաժողովի դրական աշխատանքը:
ՀՀ նախագահը հանդիպում ունեցավ հայ համայնքի ներկայացուցիչներին:
Առավոտյան Ռ. Քոչարյանը կայցելի ՌԳ Դաճնային ժողովի դաճնության խորհուրդ, որից հետո տեղի կունենա Ռ. Քոչարյանի առանձնազույցը Վլ. Պուտինի հետ: Այնուհետև ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ լրատվական գործակալության մամուլի ստանում նախագահները կհանդիպեն ՉԼՍ ներկայացուցիչների հետ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԿԵՐԹ
Հայաստանի ԺՊ ԺՊ
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ» ՕՐԱԿԵՐԹ» ՍՊԸ
Երևան 375010 Համարային 47
Ֆաքս: 374-1-562863
E-mail: azg2@arminfo.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՆԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
ՏՊՐՈՒ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՍՊԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայություն
/ հեռ. 582483

Շուրջօրյա լրատվական ծառայություն
/ հեռ. 529353

Apple Macintosh
հավակարգային ծառայություն
«Ազգ» քերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական բե մասնակի արտադրությունը տրադիցիոնալ միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ, առանց խմբագրության գրառում համաձայնության, խախտելու արգելվում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի:
Սկիզբը չեն գրախոսում ու չեն վերադարձնում:
«ԱԶԳ» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Չունդը թե՛ն սոխաբերական միակ ոլորտն է, որի հետ բնակչությունը դժվարությամբ է հաշվում: Չիսկապար թե՛ ենթագիտակցաբար գործում է այն ընկալումը, թե ջուրը բնական աղբյուր է, Աստու սված բարիք, որի համար դեմ է վճարել: Առավել է, եթե իրենց է հասնում սուր, անկանոն գրաֆիկով ել հասկալիս ամռանը՝ անընդմեջ վթարների զուգորդությամբ: Ել չեն խոսում այս ծնեով մասին, երբ ջուր ստանալու համար դեմ մինչև վերջերս սառույց հալեցնելով էին զբաղված:

սացած ջրի 10 տոկոսի արժեքն է: Ջրամակը լիովին բավարարում է, որ սոխաբերական սարածը եւս (Նոր Նորի գանգվածներ, Նոր-Մարա, Քանախե-Չեյթուն, Ավան) անցնի 12 կամ 24-ժամյա գրաֆիկի:

Աստիճանաբար մեղմանում է նաեւ դիմադրությունը ջրաչափեր սեղադրելու հարցում: Այս տարի ակնկալվում է լայնորեն ընդլայնել դրանց կիրառության օրջանակը՝ Երևանի բնակելիներում կետադրվեն եւս 120 հազար ջրաչափեր:

Ի դեպ, ջրամատակարարները որոշակի գիշումներն են անցել նաեւ

Կազմվել է ժամանակացույց, ենթադրվում է, որ մինչեւ ապրիլի 9-ը դարձնու հաշվի հարցերը բնակչության հետ վերջնականապես լուծվելու պայմաններում:

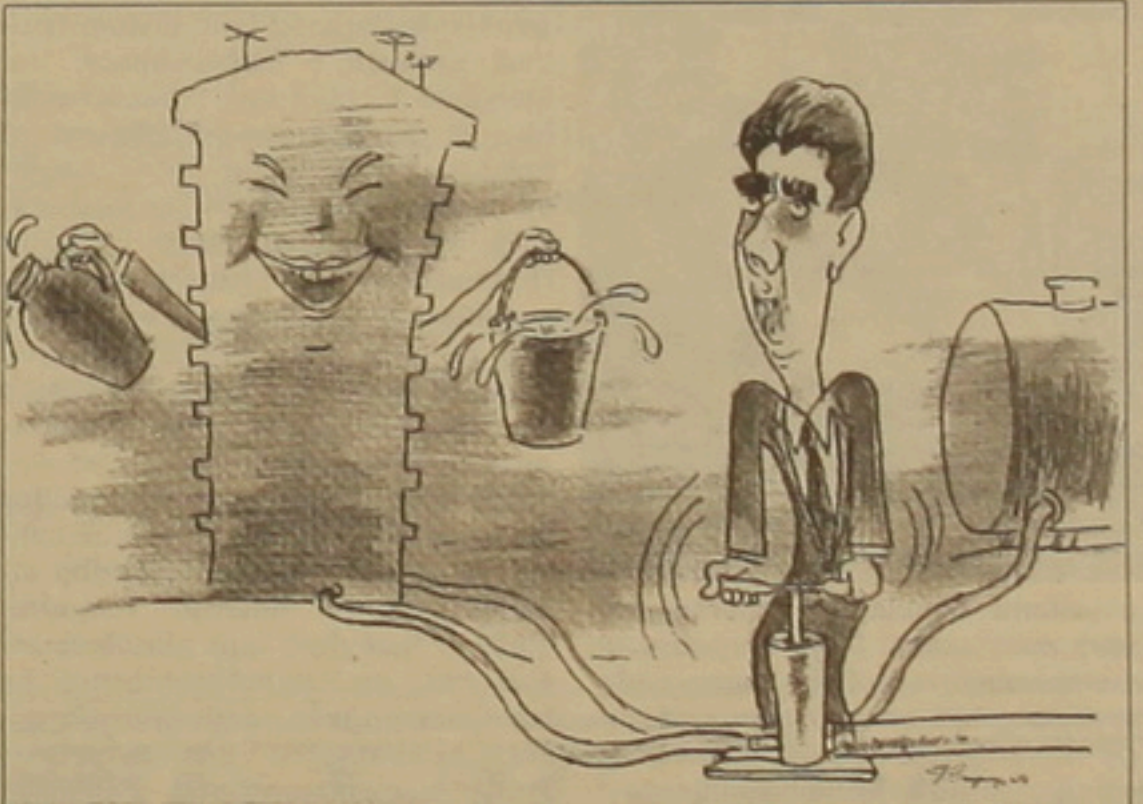
Այս աստիճանաբար հայտնվել են նաեւ հաստիքներ, որոնց մենջեր նորածնեւ անունով են կոչում: Վերջիններիս անելիքը հիշեցնում է էներգետիկայի գրանցումներ իրականացնող սեուլներին, որոնց ժողովուրդը «լուսի մարդ» է անվանում: Սակայն նոր «ջրի մարդկանց» ղեկավարությունը պետք է բեռն ավելի մեծ է: Մենջերները լիարժեք կարողանան աղաիովել անխաբար

ՕՐԱՆՆԵՐ

Ջրամատակարարները փոխում են ռազմավարությունը

Չունդ-կոյուղու մասնաձյուղերում ջրօգտագործման վարչապետների վերահսկարկներ են արվում

Անցած տարի, սակայն, այս ոլորտի աշխատողներն արձանագրեցին նոր իրողություն՝ ջրի դիմաց բնակչության վճարումները անսխալեցնելով են աղբյուր: Եթե ընդամենը 2 տարի առաջ բնակչության 9 տոկոսն էր հարկ համարում վճարել խմելու ջրի վարձավճարները, ապա 2002 թ. գանձումը կազմեց 1 մլրդ 200 մլն դրամ: Այս ոլորտում անցած տարի արձանագրված որոշակի սեղադրությունն ակնհայտ էր: Չեստիքական է, որ կանոնավոր վճարումների առաջին շաբաթում բնակչության կարիքավոր շերտն է եւ բազմապատկելի վերին հարկերի բնակիչները, որոնք տարիներով ջուր չեն ունեցել: Վերջիններից, սակայն, ղեկավարվում էր վճարել նույն չափով, 1 անձի համար՝ 420 դրամ, ինչ առաջին հարկի բնակիչը: Անցած տարի ջրուղը փորձեց լիովին փոխել ռազմավարությունը: Երևանի 123 բնակելի շենքեր ջրամատակարարման 24-ժամյա գրաֆիկի անցավ, 25 հազար ընտանիքի համար դրա սեղադրությունն անցավ 10 ժամից: «Չունդ-կոյուղի» ՓԲԸ-ի «Յուլիս» մասնաձյուղում մայիսին բնակչությունից հավաքած գումարը կազմում էր մոտ 6 մլն դրամ, նոյեմբերին՝ արդեն 40 մլն դրամ: Մասնաձյուղի սեփական Արվան Մանուկյանի վկայությամբ, սակայն, դա դեռ ընդամենն իրենց

ջրավարների գանձման ֆալաֆալանության մեջ: Կառավարության համադասախան որոշումը սառեցվել են մինչեւ 2000 թ. ջրի վարձերի դարձումը, իսկ 2000, 2001, 2002 թթ. դարձել կզանձվի որոշակի 30-50 տոկոս գեղջով մայած ի՞նչ գրաֆիկով են ջուր սացել, չո՞րս ժամ, սասներկո՞ւ, թե՛ դարձալիս սուր, անկանոն գրաֆիկով: Ընդ որում, եթե բնակիչը վճարում է այդ 3 տարիներից զոնե 1-ի դարձել, լիովին ազատվում է նաեւ մնացած 2 տարվա դարձելի թեղից: Այժմ ջրուղի բոլոր մասնաձյուղերում վերահսկարկների եռանդուն աշխատանքներ են ընթանում:

ջրամատակարարում: Յուրաքանչյուր սոխաբերական է 1500 բաժանորդի, եւ բացի վարձավճարների գանձումից, մինչեւ ապրիլի 9-ը լիարժեք կառարել վերահսկարկների բարդ աշխատանքը: Նրանք իրականացնելու են անմիջական հաղորդակցում ջրամատակարարի եւ իրացնողի միջեւ: Երկու կողմերին մեծապես իրազեկելով փոխադրած լուրջեւմների մասին, ժամանակին արձանագրելով վթարներին: Ապրիլի 9-ից հետո բնակչության հետ ջրօգտագործման նոր դայմաճարներ կկնքվեն:

ՎԱՐՈՆԵ ԳՆԱԻՆԵՍԱՆ

Հանքարդյունաբերության առաջընթացը զգալի է

2002 թ.-ին հանքարդյունաբերության աճը կազմել է մոտ 22 տոկոս: Այս մասին երկն հայտնեց առեւտրի եւ սնտեսական զարգացման նախարարության հանքարդյունաբերության վարչության ղեկավար Արթուր Աւուրյանը: Գումարային առումով իրացվել է 65 մլրդ դրամի արտադրանք, որը 2000 թ.-ի ցուցանիշը գերազանցում է արդեն մոտ 4 անգամ: Կան ռեկորդային աճ արձանագրած եւ կայուն աճ ունեցող ձեռնարկություններ: Իհարկե, գումարային առումով ղեկավար համեմատան չէ: Օրինակ՝ Չանգեզուրի ղղնձամուղիքներային կոմբինատի արձանագրած 5 տոկոս աճը շատ ավելի է, քան մեկ այլ ձեռնարկության 40 տոկոս աճը: Այս կոմբինատը Ազարակի ղղնձամուղիքներային կոմբինատի հետ մեկտեղ է 8,7 մլն տոննա հանքաքար եւ սվել 40 մլն դոլարի արտադրանք: Չայնի է, որ այս ձեռնարկությունները գործում են համատեղ ծրագրով, եւ Ազարակի կոմբինատի գործունեությունը հնարավոր է դարձել շարունակել Չանգեզուրի կոմբինատի: Սա, ինչպես նաեւ «Մախուր երկաթի գործարանը», որն ունեցել է 30 տոկոս աճ, կարողացան մեծ գումարներ աշխատել մուղիքների գնեւի կտրուկ աճի ժամանակ: Անցյալ տարվա ամռանը մուղիքներին

զնեւը 3 անգամ աճեցին, որը, ճիշտ է, մեկ ամիս տեւեց եւ հետզհետեւ նվազեց: Ռաֆինացված ղղնձի գինը նույնպես բարձր է մնացել՝ 1600 դոլար 1 տոննայի համար:

Չուտ հանքերի արտադրումը զբաղվող ընկերություններից ամենակրթուն ամեն արձանագրել է Սոբի ոսկու հանքերի սեփականատեր ԱԳՐԸ-ն, որը կազմել է 224 տոկոս: Արտադրանք է 18,9 մլրդ դրամի ոսկի:

Քանախեի նախկին այլումինի գործարանը, ներկայիս «Արմենալը», նույնպես ավելացրել է իր արտադրանքի ծավալները: Վերջին 3 ամիսներին այստեղ արտադրվել է արտադրանք է ավելի քան փայլաթիթեղ, քան նախորդ 2 տարիներին միասին: 2003 թ.-ին «Արմենալը» նախատեսում է ամսական 20 տոկոսով (1200 տոննա փայլաթիթեղ) ավելացնել արտադրությունը:

Այս արդյունքները վկայում են, որ սնտեսության այս ճյուղը մեկ-երկու ուղիների (աղանաղագործություն, սնտարդյունաբերություն) հետ շարունակում է լուրջ առաջընթաց արձանագրել, ինչը, դժբախտաբար, չի կարելի ասել մեր արդյունաբերության մյուս ճյուղերի մասին:

ԱՐԹ ԱՐԹՅԱՆԻՍՏԱՆ

Բյուջեն՝ հավասարակշռված եւ իրատեսական

Սկզբը ել 1

2002 թ. ԼՂԴ-ում աշխատանքով աղաիովված բնակչության թվաքանակը կազմել է 27600 մարդ, այսինքն 700 աշխատանքով նախորդ տարվանից ավելի:

Ընդհանուր վարկային ներդրումների ծավալը նախորդ տարում կազմել է 13.2 մլրդ դրամ:

Տնտեսության մեջ արձանագրված հաջողությունների արդյունքում 2002 թ. բյուջեի մուտքերը նախորդ տարվա համեմատությամբ ավելացել են 167.4 դրամով:

Ընդհանուր առմամբ, նախնական սվայներով, ղեկավար եւ համայնային բյուջեների սեփական եկամուտների մուտքերը կազմել են 2550.3 մլն դրամ: Տարեկան ղեկավարված ցուցանիշը կառարել է 89.8 տոկոսով: Չարկային եկամուտների եւ սուրբի փաստացի մուտքերը կազմել են 2022.9 մլն դրամ:

Անցյալ տարվա մակրոտնտեսական ցուցանիշները, ըստ Ա. Թեւոսյանի, հիմն են հանդիսացել 2003 թ. եւ հետագա տարիների կանխատեսումների համար, եւ դրանք կլինեն նախորդ տարիների սնտեսական հաջողությունների օրգանական շարունակությունը:

Կանխատեսվում է ընթացիկ տարում երկրի համախառն ներքին արդյունքի 6.5 տոկոսի (28.3 մլրդ դրամ) իրական աճ: Դրամի միջին փոխարժեքը 1\$/586.4 AMD հարաբերակցությամբ:

Չամախառն արտադրության աճի տեմպերը կգերազանցեն նախորդ տարվա մակարդակները, իսկ աղաիներին արտադրանքի ծավալը կավելանա 30 տոկոսով:

Չայնորեն կենտոնա բոլոր աղաիներին հաշվին իրականացվող շինաշխատանքների ծավալը: Չեռնարկաշրտության բնագավառում 2003 թ. մեծ աղաիություն կցուցաբերվի ՓՄՉ-երին: Ա. Թեւոսյանը 2003 թ. համախառնված բյուջեի համատես ղեկավարները ներկայացրեց հետեւյալ կերպ:

Եկամուտները կազմում են 3092.0 մլն դրամ, ծախսային մասը՝ 12592.0 մլն դրամ, ղեֆիցիտը՝ 9500.0 մլն դրամ: Դեֆիցիտը կծածկվի Չայասանի Չանքարեւտությունից սացվող վարկի միջոցների հաշվին՝ 9500.0 մլն դրամի չափով:

2003 թ. բյուջեի ծախսային մասը կազմելիս, ըստ նախարարի, հաշվի են առնվել մակրոտնտեսական կանխատեսումները, զնեւի եւ սակագների կանխատեսվող ցուցանիշները, նոր բյուջեային դարձել չեստեւու անհրաժեւեսությունը, ինչպես նաեւ առանձին ծախսատեսակների գծով մեակված բյուջեային նորաշիվները:

Նախագծով ծախսերը նախատեսվել են 12185.0 մլն դրամ: Ծախսերի 15.7 տոկոսը (1908.1 մլն դրամ) նախատեսվում է կրթության ու գիտությանը: Առողջապահության բնագավառի ծախսերը կկազմեն 740.4 մլն դրամ (6.1 տոկոս): Իսկ առավել մեծ ծախսային՝ 31.6 տոկոս կամ 3849.8 մլն դրամ, ծրագրվում է ծախսել սոցիալական աղաիովության բնագավառում:

Մեակույթի, սեղեկատվության եւ սոցիալական քառապատկեր եւս ներառված են ծախսային մասի շեւալիս հաշվածում: Ընթացիկ տարում այս բնագավառների համար բյուջեով նախատեսվում է 439.9 մլն դրամ (3.6 տոկոս): Չականալան է, որ 2003 թ. մեակույթի ոլորտի ղեկավարման ու առաջնությունների աշխատանքների կիսացվեն մինչեւ 19000 դրամի, որի նախատեսվող բյուջեով նախատեսվել է լրացուցիչ 7.7 մլն դրամ:

Գյուղատնտեսության բնագավառում նախատեսվել են 141.5 մլն դրամի ծախսեր:

Այն փաստը, որ այս համատես հաշվեկարգությունից հետո ղեկավարվողները հարցեր չուղեցին Ա. Թեւոսյանին, վկայում է խորհրդարանի համաձայնությունը բյուջեի նախագծի ուղղություններին: Աժ ֆինանսարդյունաբերության համեմատողական նախագահ Մայրո Դանիելյանը հանդեւ գալով լնարկվող օրենքի վերաբերյալ, նեւց, որ նախագիծը բոլոր հանձնաժողովներում ֆաղալական եւ սնտեսական վերլուծությունների է ենթարկվել եւ առաջարկվող փոփոխություններով հանդերձ՝ արժանացել հավանության: Նա կարծիք ղեկավարեցին ինչպես գլխաղապարհային հանձնաժողովների, այնպես էլ խորհրդարանական խմբակցությունների (ԺԱԱ, ԳԳԳ) ղեկավարները: Իրենց համաձայնությունը արտադրեցին նաեւ առանձին ղեկավարման մարմիններ, զսնելով, որ 2003 թ. բյուջեն ի տարբերություն նախորդ տարիների՝ իրատեսական է: Իսկ ԼՂԴ վարչաղապարհ Անուալան Դանիելյանը, եւլույթ ունեւալով խորհրդարանի լիազումար նիստում, այն անվանեց անկախության տարիների ամենահաղապարհակալված բյուջեի բոլոր առումներով:

Թեւեւ առաջին անգամ Արցախի խորհրդարանական գործունեության ընթացում ղեկավարելի ընդունման վերաբերյալ ժամանակ բոլոր խմբակցությունները եւ անկախ ղեկավարները կանխատեսվող ցուցանիշներին միասնական կամ կողմ վերաբերելով բյուջեի մասին օրենքի ամբողջությամբ: Ընդամենը եղավ մեկ ձեռնարկ, այն էլ զուցե թե բազմազանության նախատեսվածությամբ:

Մարզային լրագրողները կնեկեն ԱՄՆ

«Չամայնային կաղերը» կարճաժամկետ (3-5 արաթ) վերադասարանման ծրագիր է, որը ֆինանսավորում է ԱՄՆ ղեկավարությունը: Այս ծրագիրը Չայասանում իրականացնում է Այրեւս կազմակերպությունը: Արդեն Չայասանի տարբեր մարզերից տարբեր ոլորտներին 225 մասնագետներ վերադասարանման դարձնեցան եւ անցել ԱՄՆ-ի տարբեր նահանգներում: Այրեւսը համագործակցում է Մասաչուսեթս նահանգի Բոստոն ֆաղաֆի, Արեւսյան Վերջինիայի Բյուֆիլդի համալսարանի, Այովա նահանգի Այրեւս կազմակերպության, Կալիֆոռնիայի նահանգի Սակրամենտոյի ղեկավար համալսարանի հետ: Երեւանի համար գործում է հիմնականում «Երեւանի քիզնեւի զարգացում» ծրագիրը: Այն միակն է, որ անգլերենի ինագություն է ղեկավարում եւ աղաիովում է ան-

հասական վերադասարանում: Մնացած խմբակային վերադասարանումներն իրականացվում են թարգմանիչների մասնակցությամբ:

Այուս ծրագրերը վերաբերում են քիզնեւին, ֆաղաղաղական կրթությանը, ուսումնական գործընթացներին, կրթության զարգացմանը, կաթնամթերքի արտադրությանը, առողջապահությանը:

Անցած տարի միակ ծրագիրը, որից Երեւանը դուրս մնաց, լրացվության ոլորտն էր: Չաւի առնվեց, որ Երեւանի լրագրողները համար առանց այդ էլ քա ծրագրեր են գործում, եւ լավ է այս անգամ մարզերին ոււաղություն դարձնել: Բացի այդ, եթե Երեւանը մասնակցեւ, մարզային լրագրողների դուրս մղվելու հավանականությունը մեծ էր լինելու: Ընդհանրաղապար, այդ իրողությունն աղա է: 2001 թ. տարիգ մի վերադասարանման ծրագրի 20 մասնակցներից 6-ը Երեւանից

էին, թեւեւ ծրագիրը հանրաղապարհ էր: Երեւանը, այնուամենայնիւ, կլանում է մարզերին: Մրցութին մասնակցեցին Չայասանի 9 մարզերի հարյուրից ավելի լրագրողներ: Արդեն հայտնի են հաղթող 10 լրագրողների անունները: Նրանց ընտրել են իրավիւրված անկախ մասնագետներ՝ ամերիկացի, որ իրաղապարհում է հայերենին, տղաղի մամուլի ասղաղեղի մասնագետ է, եւ առնվաղն 2-3 տարի աշխատել է Չայասանում, այս ոլորտի հայ մասնագետ եւ Այրեւսի ու ԱՄՆ ղեւաղապարհ ներկայացուցիչները: Լրագրողները 3 արաթով հյուրընկալվելու են Կալիֆոռնիայի Սակրամենտո ֆաղաղում: ԱՄՆ կնեկեն մարտի սկզբներին:

Ըստ «Չամայնային կաղեր» ծրագրի ղեկավարման Ալիք Մամբրեյանի, այս տարի Այրեւսը չի նախատեսել լրագրողների վերադասարանման ծրագիր ԱՄՆ-ում:

Վ. Գ.

Ինչդե՞ս խթանել բնակչության աճը Ֆայասանում Բնակարան Կրեխաների դիմաց

Նունվարի 15-ի հեծմիջոցով ավարտվեց 33 նախագահի առաջին աշխատանքային երկօրյա այցը Գերմանիա: Դրա արդյունքում կնքվեց երկուսուսուսեղանակ հարաբերությունների մասին մի փաստաթուղթ, կարելու հանդիպումներ եղան 977 առաջնակարգ դասընթացների հետ, նրանց՝ թվելով 30 բողոքողներով իրախի խնդիրները, «ստիպելով» հայացի ուղղել մեր իրականում մոռացված երկիր, առաջին անգամ դասընթացները հանդիպումները մի քանի օրերի վրա ծածկվեց 33 եռագույնը, առաջին անգամ Բեռլինի նշանավոր դասընթացի օրերային թասընթացի վրա դրվեց համաշխարհային չափումներով երաժշտական այն բարձր մակարդակին, որ փաստեցին Հասնիկ Պաղյանը, Սեբեյի խաչատրյանը, Արմեն Բաբայանյանը: Օտարերկրյա, գերմանացի դիվանագետներով լեզվաբան այդ նույն դասընթաց

է, որ հայրենի իշխանությունները Չեր նախագահությամբ բարունակեն Սփյուռքի նկատմամբ որդեգրված այս փառաբանությունը: Ելույթի ավարտին սրբազան հայրն ընդգծեց 33 նախագահի դրական կեցվածքն Ամենայն հայոց կաթողիկոսության հանդեպ, որ Վեհափառ հայրապետի հետ ներդաշնակ համագործակցությամբ նդասուն է Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու զարգացմանը:

Այնուհետ բարձրաստիճան մոտեցավ Հայաստանի նախագահը: «Ընդհանրապես սփյուռքի հետ աշխատանքը, նման սփյուռք ունեցող ժողովրդի, այդ ժողովրդի կառավարության, իշխանությունների համար համար իր աշխատանքի դասընթացի բաղաձայնից ղեկավարել է ինչի, այսպիսի մոտեցում են որդեգրել մի քանի տարի առաջ ել ղեկավարել են, որ այս մոտեցումը հետևողականորեն իրականացնում

որով միջոց է, որ մեր ցանկությամբ համընկնում են, մեծ բացահայտված աշխատանքի կարիք կա», ասաց Հայաստանի նախագահը:

Հաջորդ՝ երկադաբացիության հարցի հետ կապված ներկաներից մեկի մտահոգությանը ուրն Եռչարյանը ծանուցեց Ամ ընտրությունների հետ մայիսին նախատեսված սահմանադրական բարեփոխումների հանրավեցի մասին: «Սահմանադրության նոր խմբագրությունը երկադաբացիության արգելիչ չի դառնալու: Սա նշանակում է, որ դրանից հետո փառաբանության մասին օրենք կարող են ընդունել ել այդ հարցը կանոնակարգել: Փորձը կա աշխատում ել լուծումներ հնարվում է գտնել», հասկացրեց 33 նախագահը:

Հայաստանի ներադաբական վիճակի մասին էլ հարց հնչեց: Դրան ի դասասխան մեր երկրի նախագահ

Ուրբեթ Բոչարյան. «Այս այցը բավական ուժացել էր»

Գարեգին սրբ. Բեկչյան. «Պատմական օր է գերմանահայությունը համար»

առաջին անգամ արձանագրեց մեր երկրի նախագահի հոլանդությունն ու հուզմունքը, առաջին անգամ համաշխարհային ճանաչման հասած մեր արհեստները նրա ձեռքից ծաղիկներ ստացան: Առաջին այս այցի արդյունքում 33 նախագահը սփյուռքահայության այս հասկածի համար խորհրդանշական վերածվեց մի հայրենակցի, ում ձեռքը սեղմեցին, ում հետ լուսանկարվելու առիթ ունեցան, ում հարցեր ուղղեցին ու դասասխաններ ստացան: Հայաստանից ջերմ շունչ, ուժադիր հայացի ստացան նաեւ նրան, ովքեր վերջին տարիներին լիել են Հայաստանը արթն դասընթացում: Նախարան նախընտրական փորձարկում մաս չհամարել, Ելույթի Սահակ Մեսրոպ եկեղեցում ընթերցում իրավունք ունեցողները մեծ թիվ չէին կազմում: Հոգեբանականներից ինքն փորձանցեցին, որ եկեղեցին հարցուդասնախանի լսարան առաջին անգամ էր դառնում (միակուցե խորհրդանշական փաստ է): Ինչեկից, առաջին անգամների այս բարում թերեւս երկու բան կուզենային, որ առաջին անգամ էլ չլինե՞ր գերմանացի լրատվամիջոցների «Բեկչյան» լուրջությունը (այդք որեւէ կերպ չլուսաբանվեց) ել երեւանից դասընթացի արդյունքում մաս կազմած, Ելույթի հայկական կենտրոնում առաջին անգամ զանգվող 33-ում 977 դեպքանի հանդեպ ցույց տրված մեր անուշադրությունը՝ առաջին բարում նստած 33 դասընթաց մեր այրերի կողմից նաեւ լուծե՞ր...

ենք», ասաց նա՝ այդուհետեւ ներկաներին իրազեկելով երկօրյա իր աշխատանքային այցի մասնաճամբերին մասնավորապես նախորդ օրը Բեռլինում կայացած իր հանդիպումների մասին: «Պե՞տ է խոսուզանեմ, որ այս այցը բավական ուժացել է, թե՛ դեռ ունեն ձեռավորված հարաբերություններ ել այս տարիների ընթացում Գերմանիայի կառավարությունը բավական լուրջ աջակցություն ցույց էր տալիս Հայաստանին բարեփոխումների այս անցումային օրացանը հաղթահարելու նդասակով: Ընդհանուր առմամբ 100 միլիոն եվրոյից անցել են այդ օժանդակության ծավալները: Ընդհակառակ եմ Գերմանիայի կառավարությանը նման վերաբերումնի համար»: Բեռլինյան հանդիպումները բնութագրելով «բովանդակային առումով հեռախոսակա»՝ նախագահը հաղորդեց, որ դրանցում շեղարկված է սենսական հարաբերությունների զարգացումը: 33 նախագահի տեղեկացմամբ, սենսական կաթողիկոսական վերջին միջոցն դեռ թույլ են, ել գերմանական մասնավոր կաթողիկոսները կարողանան ինչի: «Սա էաթես տարբերվում է այն հարաբերությունների ծավալներից, որով ունենել վերդաբանական այլ երկրների հետ, բայց համոզված եմ, ասաց Հայաստանի նախագահը, որ ակտիվ աշխատանքի դեղում 2-3 տարում ի վիճակի են գրանցել լուրջ փոփոխություններ: Գերմանիան վերդաբանական մակերթված, հզոր երկիրն է, ել մենք չափազանց ցահագրգռված ենք այս երկրի հետ ունենալ խորացված, լայն կաթող: Անհանը Գերմանիայում կկայանա քիզնե-Ֆորում, կփորձենք առավել ակտիվ լինել մակերթային կաթողի զարգացման գործում: Հարգելի՛ հայրենակիցներ, ասաց Ուրբեթ Բոչարյանը, այս հարաբերությունների մեծեցման, զարգացման գործում դասընթացը էր Չեր ներդրում ունենալ: Ավելի ակտիվ են աշխատում այն երկրների հետ, ում ճանաչում են: Համայնի խնդիրներից մեկն է այնուդեպ անել, որ մեզ՝ մեր ժողովրդին ճանաչեն իր մակերթով, իր կեցվածով, իր աշխատանքությամբ: Չեր կենսագրությամբ դուր այս նդասակին ծառայում են», ասաց Ուրբեթ Բոչարյանը, բարունակելով՝ «Իմնի հավանվել են, ուրեմն հեռախոսություն ունել Հայաստանի հանդեպ»: Բավական դասասխանաճամբ մասնակախասված է, ընտրությունները հիշատակելով ուրակեց նա՝ վստահեցնելով, որ ամեն ինչ անելու են, որ

բեջանում սղասվելիք ընտրությունների դասընթացը: Բայց գործընթացը բարունակվելու է: Չեն կարող սաել, որ հասել են համաձայնության բոլոր հարցերի շուրջ, բայց առանց միջազային ուժերի դադարեցնելու զի-նադարան ստուն է, որ որոշ ձեռքբերումներ ունեն: Սեզ հաջողվեց մեր մոտեցումները հասցնել միջազային հանդիպումներ, ել մեր դիրքորոշումը երբեք այդքան ընկալելի չի եղել, որքան այսօր է: Հարավային Կովկասում ընդհանուր բարեփոխումների ծավալի ել որակի իրականացման առումով մենք առաջինն ենք»:

հի սված մեկնաբանությունը հետեւյալն էր՝ «մեր փառաբանական իրավիճակը դիտարկելի կողմից գնահատվում է հանգիստ, փան նախընտրական վիճակն է նախատեսում: Սա կաթողված է երեւի այն հանգամանի հետ, որ անցած տարվա ընթացում իշխանությունը հենց ինքը այդուդի սրամարդություններ չէր ձեռավորում: Հայաստանում սկսել են ավելի հանգիստ վերաբերվել ընտրություններին ել, կոթիս ասած, ընտրությունները իրեւս արակցիոն չեն դիտարկում արդեն, նորմալ գործընթաց է»: Տիգրան Նաղդալյանի սղանություն առնչությամբ էլ ասաց, թե «իրավաթախ մարմինները դասընթացում են բոլոր վարկածներն ուսումնասիրել, բայց այդ վարկածների մեջ առաջին տեղում, իհարկե, փառաբանական է՝ կաթողված այն դերակասարման հետ, որ նա ունեն երկրում իր խոսքի սրությամբ, գրչի սաղանդով: Իրավունք չունենել կասկածանքության քառաթել, դե՛տ է ամեն ինչ արվի զուտ իրավական դասում»:

Պատասխանելով «Ազգի» այն հարցին, թե «Նաղդալյանի գործի հեռանկարներն ի՞նչ փուլում է ել ինչուիսի»՝ աղբեցություն կարող է ունենալ նախագահական ընտրությունների վրա», մեր երկրի նախագահն ասաց, թե «իրավաթախ մարմինները բավական ակտիվ գաղղվում են, դասվեցում սղանության ոճ է, ել նման կարգի հանցագործությունների ժամանակ եթե հանցագործ տեղում չի ձեռքալվում, աղա երկրորդային ինժոնրաղային շնորհիվ է բացախասվում: Աշխատում դրակցիկան այդուդիսին է: Գիտե՛ք, որ բավական մեծ դրամական դարգել է հայտարարված արժեքավոր ինժոնրաղային դիմաց: Ի՞նչ սաղեցություն կունենա, դժվարանում են գնահատական սալ, բայց հեռուստատեսության կոլեկցիոնը բարունակում է աշխատել նույն ոճով, համարձակությամբ: Լուրջ դերակասարություն են սաղանդավոր լրագրող է այս թայրաթից դուրս մնացել: Անձամբ ինքն համար դա մեծ կորուստ է: Որովհետեւ Տիգրանը նախընտրական այդ ամբողջ հասկածում իր բնավորության, ընդունակությունների շնորհիվ լուրջ դերակասարություն կունենա»:

«Արդարեւ, դասական օր մըն է մեզի համար այս հարկերն ներս ընդունելի 33 նախագահը», Ուրբեթ Բոչարյանին ուղղված ողջույնի իր խոսքի այստեղ սկսեց Գերմանահայոց առաջնորդ Գարեգին Բեկչյանը՝ հունվարի 15-ին հյուրընկալվելով նրա գլխավորած դասընթացի արդյունքը հայկական եկեղեցում: Սրբազան հայրն այնուհետեւ իր գրավոր ելույթում ներկայացրեց գերմանահայությանը, մասնավորապես ներկայ, թե 60-ականներից այս երկրում բնակություն հաստատած հայերի շուրջ 70 տոկոսը արեւմտահայ է: «Կարելի է հոլանդասանալ անոնց ցուցաբերած շնորհներով ել հասած դիրքով, սակայն մինչեւ այսօր սակաւին անոնց դեմեւ արտահայտություններն, ծակեցի կնքեցներն ել փորձերն հոգիներն կարելի է կարողալ 1915-ի աղբեցի սարսափը», ասաց Բեկչյան սրբազանը՝ այդուհետեւ խոսելով սփյուռքահայության մասնավոր գլոբալիզացիոն փառաբանություն մեջ վստահված լինելու մասին: «Իրեն նկատելով մեր հայրենիքի բաղկացուցիչ մեկ մասնիկը, սփյուռքահայությունը մասնավոր անկախութենն ետ իր կարելու նյութական մասնակցությունը բերել հայրենիքի բարգավաճման, ներդրել հանդիսացավ արցախահայության արդար դայարիսն», ասաց գերմանահայոց առաջնորդը՝ հավելելով, թե «վերջին տարիներն ուրախ ենք հաստատելու, որ հայրենի կառավարությունը Չեր նախագահությամբ արվելի ուժադրություն կընձայե ել զգայնություն կը ցուցաբերե սփյուռքահայության սղասումներն: Մեր անկեղծ փառաբան

ներում սղասվելիք ընտրությունների դասընթացը: Բայց գործընթացը բարունակվելու է: Չեն կարող սաել, որ հասել են համաձայնության բոլոր հարցերի շուրջ, բայց առանց միջազային ուժերի դադարեցնելու զի-նադարան ստուն է, որ որոշ ձեռքբերումներ ունեն: Սեզ հաջողվեց մեր մոտեցումները հասցնել միջազային հանդիպումներ, ել մեր դիրքորոշումը երբեք այդքան ընկալելի չի եղել, որքան այսօր է: Հարավային Կովկասում ընդհանուր բարեփոխումների ծավալի ել որակի իրականացման առումով մենք առաջինն ենք»:

Նախագահը հասուկ անդադարով սփյուռքի հետ աշխատանքին: «Սփյուռքը ունի հզոր փառաբանական, սենսական, մակերթային ներուժ, ինչ կողմ միասին աշխատեն այդ դեպքահանդարան արժեքները: Հայաստանից դուրս մոտեցում անցած եւս հայ է աղբում: Այդ աշխատանքը հետ է երբ կազմակերթված սփյուռքի հետ են աշխատում», դաիլի ծափերից ընդհատված ելույթը բարունակեց 33 նախագահը: Անդադարում նախագահական նախաձեռնությունների նախագահն արդեն եղածներին հավելեց եւս երկուսը՝ աշխատելու կարգի հանցագործությունների ժամանակ եթե հանցագործ տեղում չի ձեռքալվում, աղա երկրորդային ինժոնրաղային շնորհիվ է բացախասվում: Աշխատում դրակցիկան այդուդիսին է: Գիտե՛ք, որ բավական մեծ դրամական դարգել է հայտարարված արժեքավոր ինժոնրաղային դիմաց: Ի՞նչ սաղեցություն կունենա, դժվարանում են գնահատական սալ, բայց հեռուստատեսության կոլեկցիոնը բարունակում է աշխատել նույն ոճով, համարձակությամբ: Լուրջ դերակասարություն են սաղանդավոր լրագրող է այս թայրաթից դուրս մնացել: Անձամբ ինքն համար դա մեծ կորուստ է: Որովհետեւ Տիգրանը նախընտրական այդ ամբողջ հասկածում իր բնավորության, ընդունակությունների շնորհիվ լուրջ դերակասարություն կունենա»:

«Վերջին՝ տուրիզմի զարգացման վերաբերյալ հարցին նախագահն ակնարկեց դիմել առեւտրի ել սենսական զարգացման նախարար Եւմարիսյանին, որ դասընթացի հայտարարելով, թե տուրիզմը համարվում է գերակա ոլորտներից մեկը ել ակտիվ աշխատանք է արվում այդ ոլորտությամբ: «Եթե կան առաջարկներ, շնորհակալ կլինենք, ասաց ուրբեթ Բոչարյանը: Հյուրանոցային շինարարությունը երեւանից արդեն դուրս է եկել, բավական հեռախոսարդյուն ունենալու են 1-2 տարուց»:

Վերջում «դասական այդ օրը» եզրափակվեց այն հույսով, որ սա 33 նախագահի գերմանահայության հետ հանդիպման սուկ սկիզբն է, ինչը նոր խթան կլինի հայրենիքի հետ արդեն ընթացի գտած համագործակցությանը:

Ուստիս հոլանդասան Բյուր

Անկախության առաջին տարիներին մեծ մասամբ սենսական դասընթացներով հայրենիքից մոտ 1 մլն (բնակչության մոտ 25 տոկոսը) հայերի արագաղբը նորափոթի հանրաթեսության ամենասուր խնդիրներից է: Հարցն ավելի է բարդանում նրանով, որ տեղի հայերն էլ ինչ երեխաներ են ունենում: Բնակչության փանակի այս կրուկ նվազումը հեռագրա հետեւումներ ունի ինչուդե Հայաստանի սենսության բարելավման, այնուդե էլ դրա գոյության համար:

Տարիներ բարունակ աս է խոսվել այս երեւույթի մասին: Ցավով, խոսքերից բացի, կոնկրետ փայլեր չեն իրականացվել: Իհարկե, լավագույն լուծումը Հայաստանի սենսության բարելավումն է: Նորաստեղծ աշխատանքները ոչ միայն կկատարեն արագաղբի հոսքը, այլեւ հետ կբերեն անգործության դասընթացի հեռագրածներին: Չնայած սենսության ասիճանական ան գոյություն ունի, ել աս աշխատանքներ իրոք բացվել են, բայց բնակչության մի զգալի տոկոսը դեռեւս անգործ է ել այդուդե էլ կմնա դեռ մի քանի տարի:

Որոշ մարդիկ առաջարկում են ցատկ, ժամանակավոր լուծումներ, ինչուդե օրինակ, իրավական խոչընդոտների, բյուրոկրատական փառաբանների, կամ արեւմտյան դեպարտամենտի վրա ճնշում բանեցնելու միջոցով կատարել արագաղբը:

Հեռախոսական է Ուստիսանի կառավարության օրացանային ներկայացուցիչների առաջարկը: Հարավային Ուստիսանի աս աղաբաս օրացաններից մեկի տեղական մարմիններն աղաբաս մայրերին ծրի բնակարան են խոստացել, եթե նրանք առաջիկա 5 տարվա ընթացում ծննդաբերեն 3 երեխա: Տեղական կառավարությունը դասընթացի մեկն է ընտանիքին հասկացնել բնակարանն անմիջաթես, երբ 3-րդ երեխան ծնվի: Սեկ կամ երկու երեխայով բավարարվելու դեղումը ընտանիքը դե՛տ է համադասախանաբար վճարի բնակարանի արժեքի երկու երրորդը կամ կեսը:

Սփյուռքի հայկական բարեգործական կազմակերթությունները կարող են նման մի ծրագիր մշակել: Ներկայումս հայ մայրերից ուման կամ բախի փառաբանային են թողնում իրենց երեխաներին, կամ նույնիսկ վաճառում են: Սի մեծ բանակ էլ կյանքն է վստահի ենթարկում բազմաթիվ վիճումների հետեւանով: Այս մայրերին ծրի տուն հասկացնելը հավանաբար կփոխի վերոիշեյալ անցանկալի զարգացումները: Նրանք արդեն որ դադարեցնա կունենան աս ծննդաբերելու:

Բայց, իհարկե, անմիջաթես արդարացի հարց կծագի այստեղ ինչուդե՞ս են այդ մայրերը կամ ընտանիքները մեծացնելու իրենց երեխաներին առանց եկամսի լուրջ աղբյուրների: Այս խնդիրը կարելի է լուծել յուրաքանչյուր երեխային անսական որոշակի գումար հասկացնելով: Քանի որ ծրագիրը նախատեսում է երեխաների աշխատի կալը 5 տարվա ընթացում, ակնկալվում է, որ այդ տարիներին հեռագրեւ կբարելավվի նաեւ երկրի ընդհանուր սենսական վիճակը:

Սի բան դարգ է: Մինչեւ անմիջաթական, գործնական փայլեր չծնարակվեն այս կամ մեկ ուրիշ ծրագիր գործարկելու, երկիրն աղաբասյուն բավականաչափ աշխատում էլ ունենալու դադարեցնելու իր արդյունաբերական բազան: Ոչ էլ բավականաչափ զինվոր՝ դասընթացները իր սահմանները:

